

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 26. října 2026

Legalizace švarcsystému zničí české pracovní právo. Odbory spouští kampaň Nechci IČO! a připravují další kroky

Pracovat pro stejnou firmu, poslouchat stejného šéfa, ale přijít o dovolenou, nemocenskou, výpovědní ochranu i jistotu příjmu. Takové riziko přináší vládní návrh na změnu definice závislé práce. Analýza PAQ Research ukazuje, že nové vymezení by mohlo z možnosti postihu vyřadit 70 až 90 procent současného švarcsystému. Odbory varují před masivním rozšiřováním modelu falešného podnikání na IČO a umělého vyvádění pracujících ze zaměstnaneckých poměrů po celém trhu práce. Spouští proto celostátní kampaň Nechci IČO!, která má dát zaměstnancům možnost přímo se zapojit do odporu proti navrhované změně. Prostřednictvím webu www.nechciico.cz chtějí informovat, organizovat a propojovat lidi, kteří odmítají, aby se zaměstnání postupně nahrazovalo falešným podnikáním. Pokud vláda své plány nepřehodnotí, jsou odbory připraveny přistoupit k dalším krokům.

Vláda Andreje Babiše předložila Poslanecké sněmovně novelu zákoníku práce (sněmovní tisk 300), která zasahuje do samotného vymezení závislé práce. Návrh prošel 20. října prvním čtením a nyní jej čeká projednávání ve výborech. Současně pokračuje projednávání zákona o platformové práci (tisk 301), který má do českého práva převést evropskou směrnici. Právě s touto transpozicí vláda spojuje i změnu obecné definice zaměstnání, přestože ji evropská směrnice nevyžaduje. Vláda přesto tvrdí, že se jedná o transpozici „minimalistickou“. Nová pravidla by se ovšem nevztahovala pouze na kurýry, řidiče a další pracovníky digitálních platforem, ale na zaměstnávání napříč celou ekonomikou.

Zásadní varování zaznělo také v pátek 23. října na odborném semináři v Poslanecké sněmovně, který uspořádala poslankyně Irena Ferčíková Konečná ve spolupráci s ČMKOS a dalšími organizacemi. Výzkumníci PAQ Research představili propočty, podle nichž dnes přibližně 6 procent OSVČ naplňuje současné zákonné znaky závislé práce. Podle navrhované definice by to bylo pouhých 0,8 procenta. V přepočtu na odhadovaný počet aktivních OSVČ jde o pokles přibližně z 61 tisíc na 8 tisíc osob. Analýza tak ukazuje, že desítky tisíc lidí, jejichž práce dnes vykazuje znaky švarcsystému, by mohly vypadnout z dosahu postihu této nelegální ekonomické praktiky, aniž by se faktický způsob jejich práce jakkoli změnil.

„Redefinice závislé práce je nejnebezpečnější změna zákoníku práce, kterou jsme tu kdy měli. Jde o rozboření celého srdce zákoníku práce,“ uvedl na sněmovním semináři předseda ČMKOS Josef Středula. Podle něj změna otevírá prostor pro další rozšiřování švarcsystému daleko za hranice platformové ekonomiky. „Zaměstnanec bude dál vykonávat stejnou práci, ale firma získá možnost nastavit vztah tak, aby se vyhnula povinnostem zaměstnavatele. To znamená práci bez zákonné garance placené dovolené, bez výpovědní ochrany, bez odstupného a bez jistoty, že pro vás zítra ještě

bude práce. Nazývat takový stav modernizací pracovního trhu považuji za naprostý výsměch zaměstnancům," dodává Středula.

Podstatou problému je podle odborníků samotná konstrukce navrhované definice. Zatímco současný zákon vychází ze čtyř základních znaků závislé práce, nová úprava by podle analýzy PAQ Research vyžadovala současné splnění šesti konkrétních podmínek. Pokud by zaměstnavatel dokázal být jedinou z nich formálně obejít, mohlo by být pro stát podstatně obtížnější prokázat, že jde ve skutečnosti o zaměstnání. Člověk by tak nadále pracoval podle potřeb firmy, ale namísto pracovní smlouvy by vystavoval faktury a nesl podnikatelská rizika sám. Závěry odborů a PAQ Research podporují i stanoviska Kanceláře ombudsmana či [České společnosti pro pracovní právo a sociální zabezpečení](#). Ministr práce Aleš Juchelka přesto zarytě tvrdí, že žádné nebezpečí nehrozí a že odbory jako jediní vyvolávají paniku. „Pokud pan ministr Juchelka tvrdí, že před změnou závislé práce a legalizací švarcsystému varují jen odbory a odborná veřejnost s tímto návrhem nemá problém, tak buď nemá přesné informace, nebo lže,“ řekl právník ČMKOS Jaroslav Stránský.

Že práce na IČO nemusí znamenat skutečnou svobodu, dokládají i příklady, které na semináři představila Asociace platformových pracovníků ČR. Z její prezentace vyplynulo, že některé digitální platformy mohou pracovníky fakticky řídit prostřednictvím algoritmů, bonusů a sankcí. Asociace doložila například případy omezení přístupu k práci po odmítání nevýhodných doručovacích zakázek. Formálně samostatný podnikatel si přitom má určovat, zda, kdy a za jakou cenu bude pracovat. Pokud však odmítnutí zakázek vede k zablokování účtu, je jeho svoboda rozhodování přinejmenším sporná.

Prezentace přinesla také konkrétní ekonomický příklad řidiče digitální taxislužby. Z týdenních tržeb ve výši 25 tisíc korun mu po odečtení provize platformy, poplatků zprostředkovatelské flotile, DPH, pronájmu vozidla a pohonných hmot zůstalo pouze 3 200 korun, a to ještě před vlastními daněmi a odvody. Nejde o průměr za celé odvětví, ale o doložený případ ilustrující, jak propastný může být rozdíl mezi vykazovanými tržbami a skutečným výdělkem člověka, který práci na švarcsystém vykonává.

„To, jak už nyní často funguje práce na švarcsystém, by mělo být odstrašujícím příkladem, kterému se budou politici snažit zabránit. K tomu ostatně nabádala i evropská směrnice. Ministerstvo práce se ale rozhodlo udělat pravý opak: namísto ochrany platformových pracovníků připravilo zákon, který současná rizika těchto pracovníků rozšíří do celého pracovního trhu. To znamená, že překerní podmínky, které se dnes týkají platformových řidičů a doručovatelů, se mohou stát novým standardem práce v České republice, a to je podle nás i odborníků naprosto nepřijatelné,“ komentuje Josef Středula.

Rozšiřování švarcsystému by podle odborů zároveň představovalo vážné riziko pro veřejné finance. Rozdílné daňové a odvodové zatížení zaměstnanců a OSVČ vytváří silnou ekonomickou motivaci nahrazovat pracovní poměry fakturací. Podle modelových propočtů ČMKOS může u vybraného srovnatelného pracovního vztahu rozdíl ve veřejnoprávních odvodech dosahovat přibližně 240 tisíc korun ročně na jednoho pracovníka. Pokud by tímto způsobem bylo nahrazeno 100 tisíc pracovních poměrů, mohl by roční výpadek dosáhnout přibližně 24 miliard korun. V krajním scénáři půl milionu osob by šlo až o 120 miliard korun ročně. Jde o modelové scénáře, nikoli o prognózu skutečného počtu převedených pracovníků. Ukazují však rozsah fiskálního rizika, které podle odborů vláda dostatečně nevyhodnotila.

„Vláda hledá miliardy na důchody, zdravotnictví a veřejné služby, ale současně otevírá prostor pro další snižování odvodů z práce. Zaměstnavatel může ušetřit stovky tisíc korun, zaměstnanec přijde o zákonná práva a stát o příjmy. Nakonec to zaplatí všichni, včetně firem, které své zaměstnance poctivě zaměstnávají - nebudou totiž schopni konkurovat těm, kteří převedou své zaměstnance do švarcsystému. A jestli někdo tvrdí, že je to výhodné pro zaměstnance, ať jim také vysvětlí, z čeho si zaplatí nemoc, dovolenou a období, kdy pro ně firma nebude mít žádné zakázky,“ upozorňuje Josef Středula. „Tento zákon je skutečně nejhorším zákonem, který tu kdy kdo pro pracující chystal, protože v sobě kombinuje likvidaci základních zaměstnaneckých práv, jako je nárok na dovolenou, nemocenskou či odstupné, s de facto výpovědí bez udání důvodu. Většina z toho, co si pracující za posledních 150 let na svých právech vybojovali, se totiž na OSVČ nevztahuje,“ dodává.

ČMKOS současně zdůrazňuje, že odmítání rozvolnění definice závislé práce není odmítáním moderních forem zaměstnávání ani skutečného podnikání. Zvyšovat flexibilitu práce jde i bez rozbití institutu zaměstnání, například zaváděním flexibilních úvazků, umožňováním vzdáleného výkonu práce, rozvolňováním pracovní doby apod. Odbory proto požadují úplné vypuštění změny obecné definice závislé práce ze sněmovního tisku 300 a zachování současné právní ochrany zaměstnanců. Současně podporují důsledné vymáhání pravidel proti zastřenému zaměstnávání a řádné zavedení evropské směrnice o platformové práci. Cílem je umožnit skutečně samostatným podnikatelům dál podnikat, ale zabránit tomu, aby zaměstnavatelé mohli faktické zaměstnání pouze přejmenovat na obchodní spolupráci.

Na sněmovním semináři proto zazněly také konkrétní legislativní návrhy, jak ochranu platformových pracovníků posílit. Právníci Anna Řídká a Tomáš Mígl představili mimo jiné požadavek na společnou odpovědnost digitálních platform a zprostředkovatelských flotil za plnění zákonných povinností, zkrácení lhůty pro vyjádření platformy k podnětu o zaměstnaneckém statusu z 90 na 30 dnů nebo posílení ochrany lidí, kteří se domáhají svých práv. Navrhli také zvýšit sankci za odvetné postihování pracovníků kvůli uplatňování jejich práv na 5 milionů korun nebo 2 procenta ročního obrátu, podle toho, která částka bude vyšší. Důležitým požadavkem je rovněž přiznat práva na zastupování a projednávání pracovních podmínek také organizacím platformových pracovníků působících mimo pracovní poměr a posílit kontrolu nad algoritmickým řízením práce.

Odbory považují tyto návrhy za důležitý podklad pro další legislativní jednání. „Řešení existují. Můžeme posílit ochranu lidí pracujících pro platformy, zlepšit vymahatelnost jejich práv, upravit odpovědnost digitálních společností i pravidla algoritmického řízení. K ničemu z toho nepotřebujeme oslabovat ochranu milionů zaměstnanců v celé republice. Požadujeme, aby vláda nebezpečnou změnu definice závislé práce stáhla a o skutečných problémech začala věcně jednat,“ říká Středula.

Výhrady k plošnému rozvolnění pravidel přitom zazněly také z vládní koalice. Předseda poslaneckého klubu SPD Radim Fiala již dříve zpochybnil zamýšlený rozsah změny a požadoval analýzu jejích dopadů na veřejné finance. ČMKOS je připravena poskytnout své ekonomické propočty a odborné podklady. Nadále však trvá na tom, že změna, která může zásadně oslabit ochranu zaměstnanců, nemá být přijímána bez seriózní diskuse a posouzení jejích důsledků.

Jsem zaměstnanec. Nechci IČO! Odbory otvírají kampaň veřejnosti

Právě proto ČMKOS spouští celostátní kampaň Nechci IČO!, jejímž prostřednictvím chce do veřejné debaty aktivně zapojit samotné zaměstnance. Na webu www.nechciico.cz se nyní může přihlásit každý, kdo se chce o připravovaných změnách dozvědět více, sledovat jejich další vývoj a podílet se na společných aktivitách. Kampaň má vytvořit síť informovaných lidí, kteří budou schopni vysvětlovat rizika švarcsystému ve svém okolí, na pracovištích i ve veřejném prostoru.

Lidé zapojení do kampaně budou dostávat aktuální informace o vývoji legislativy, srozumitelné argumenty, podklady pro diskusi, grafiky a další materiály určené k šíření na sociálních sítích i mimo internet. ČMKOS jim chce poskytovat také praktické návody, jak se mohou do veřejné debaty a dalších kroků zapojovat, a pomáhat jim šířit informace mezi kolegy, přáteli a rodinami. Pokud by navrhovaná změna nakonec prošla, budou mít účastníci kampaně k dispozici také informace o svých právech a možnostech obrany v případě, že by na ně zaměstnavatel vyvíjel tlak, aby dosavadní zaměstnání nahradili prací na IČO.

„Chceme, aby lidé věděli, co se ve Sněmovně skutečně chystá, co jim hrozí a jak se mohou bránit. Dáme jim do rukou fakta, argumenty i materiály, které mohou šířit dál. Potřebujeme, aby se o tom mluvilo ve firmách, mezi kolegy, v rodinách, na sociálních sítích i na veřejnosti. A hlavně chceme, aby lidé dostali možnost něco skutečně ovlivnit. Kampaň bude pokračovat dalšími společnými aktivitami. Jsme připraveni eskalovat veřejný tlak, pokud vláda naše varování nebude brát vážně,“ vysvětluje Josef Středula.

Podoba dalších kroků bude záviset na vývoji legislativního procesu a reakci vlády. ČMKOS však již nyní avizuje, že spuštěním komunitní kampaně její aktivity nekončí. Je připravena pokračovat v organizování zaměstnanců, veřejných aktivitách a dalších formách legitimního nátlaku. Odbory jsou připraveny využít veškerých svých práv a možností. Do příprav chtějí postupně zapojovat také samotné účastníky kampaně.

„Vláda už slyšela argumenty zaměstnavatelů, korporací a těch, kteří chtějí práci na IČO rozšiřovat. Teď musí slyšet také zaměstnance. Ty, kteří chtějí dál pracovat s pracovní smlouvou, mít placenou dovolenou, ochranu při nemoci a jistotu, že o práci nepřijdou ze dne na den. Jestli chceme tento návrh zastavit, nemůžeme čekat, že to za nás udělá někdo jiný. Budeme potřebovat pomoc právě vás. **Teď má každý možnost říct: Jsem zaměstnanec. Nechci IČO! Ale musí do toho jít s námi. Jen společně jsme silnější,**“ uzavírá předseda ČMKOS Josef Středula.

Zapojit se do kampaně Nechci IČO! a získávat informace o dalších krocích je možné na www.nechciico.cz.

Kontakt pro média:

Mgr. Denis Drahoš
Českomoravská konfederace odborových svazů
drahos.denis@cmkos.cz
733 722 825